

MIRTSE ZSUZSA
Az ígélet hava

Az öregbarna, megkopott utazóbőröndöt gyakran nyitottam ki mostanában. Nagyapám emlékeit őrizgetem benne: szemüvegtokját, megsárgult képeit, két sámfát, amellyel a cipőjét tömte ki, személyes iratokat, cakkos szélű képeslapokat, amelyeket mindenféle nénik és bácsik írtak neki. Erősen kötődtem ehhez a bőröndhöz, és nagyapámhoz is. Ő szeretette meg velem a várakat, az ólomkatonákat, a gombfocit. Tizennégy éves koromig mesélt nekem. Bolond lyukból bolond szél fúj, mondta gyakran, de nem igazán értettem ilyenkor, hogy mire gondol.

Nagyapával szeretünk kereket oldani a világ előtt. Neki is voltak kedvenc helyei, nekem is. Sokat vitt uszodába, amit egyáltalán nem szerettem, cserébe kimehettem vele a Margitszigetre, amit viszont nagyon szerettem. A legjobban Margit királylány tetszett, pontosabban a kép, ami a kovácsoltvas kapu mögött lógott a kőfalon. Illetve nem is a kép, hanem az, akit mögé képzeltem. Szerettem volna odabújni hozzá. Azt képzeltem, vigyáz rám. Újra és újra megpróbáltam bedugni fejemet a vasrácsok közé, arcomba befűrűdtak a rácsok, de nem jutottam közelebb hozzá, pedig annyira sóvárogtam utána. Amikor rám szóltak, hogy ne fogdossam a rácsot, elszégyelltem magam – aztán, amikor nem látták, újra és újra azt fogdostam. Elhatároztam, hogy ha megnövök, akkor majd addig nem eszem, amíg olyan vékony leszek, hogy beférek a rácsok között, s titokban bemászom hozzá. Akkor is.

Nagyapa sokat mesélt róla. Rendkívül izgatta a fantáziámat a vezeklőöve, és nagyon szépnek gondoltam őt. Másnak, mint ott, a festményen. A legszebbnek a világon. És a legjobbnak is. Alázat, szerénység, szelidség és önfeláldozás – éppen teljesen más volt, mint én. Talán ezért vonzott annyira. Azt viszont közösnek éreztem kettőnkben még évek múlva is, hogy én is szerettem betegeket ápolgatni – arra érdemeseket és érdemteleneket egyaránt.

Nem értettem, hogy miért bántotta magát, miért kellett magát újra és újra büntetnie, miért kellett meglakolnia. Később sok mindent megértettem talán belőle, amikor újra és újra megbüntettem valamiért magam. Büntetni változatos módon lehet, nemcsak fenyítéssel. Akkor még ezt sem tudtam. Csak azt tudtam, hogy a fájdalom minden formájától félek. A test

nem arra való, hogy kínozzák. Akit szeretünk, azt simogatni kell, és nem ütlegelni, sanyargatni, ezt tanították nekem. Mégis mi ketten, a patkó két végén valahogy jó szövetséget alkottunk a fejemben, éjszánként szinte összeértünk.

A falnál egy kislány áll – mondanám, ha lenne fal. Fal nincs. A kislány mégis úgy áll ott, mintha keresne valamit, amihez hozzádőlhetne. Egyensúlyozik. Próbálja megtartani magát. Szédül. Itt nem szabad semmihez hozzádólni, nem illik. Aztán talál egy alkalmas kőlapot. Régi kőlap, régóta nem látogatták már, rajta két idegen név, évszámok. Rászólnak, hogy ne dőljön mások sírjához, arrébb áll tehát.

Nem ért sok mindent, nem tudja még feldolgozni, hogy a test időről időre átalakul, és azt sem, hogy a legfontosabb helyzetekben nincs saját akarat. Nagyapját sokszor kérdezgette arról, hogy vajon az emberrel is az történik-e majd, mint a sziklával: hogy amikor az idejük lejár, ők is elporladnak. A nagyapja ilyenkor elkomorodott egy kicsit, mert talán már ő is olyan sziklának érezte magát, akit nemsokára széthord a szél. Mégis azt mondta, hogy jó azoknak, akiket a szél magához ölel, mert ők mindenhol lakhatnak majd. Én jobban szerettem volna, ha csak itt lakik, velem, de a szél akarata erősebb volt az enyémnél.

A képzelt fal mellett egy kislány áll. Valamit mormol maga elé.

„Miért nem jön ide, közénk? Neki nem ott van a helye!” – zsörtölődnek a nénikék. Ő pedig arra gondol, hogy soha többé nem fogja neki megmutatni senki a titkos séták során a parányi mesevárakat, a vízhajtó törpéket, és az egykori kolostorrom kövein is egyedül kell sétálna ezután. Dacos. Nem szereti a világot most.

Az a kislány én vagyok. Nagyapámat temetem.

Van a polcomon egy mackó, öreg. Sok mindent megélt már. Az első nagy gazdasági válságot például, aztán a század legnagyobb inflációját, de persze erre mind nem emlékszem, hiszen nem emlékezhetem abból az időből semmire. A mackó nagyapáé volt, apám örökölte tőle, végül itt kötött ki nálam, a polcomon.

Este, amikor hazaérek sáros cipővel, be nem váltott napjaimmal, bokából kifordult, félig forralt étetemmel, hogy „Szia mackó, legyen jó éjszakád!”, tudja, hogy mi a dolga. Alszik helyettem is. Soha nem tudja, hol jártam. Nem mondom meg neki. Néha én sem tudom, hol jártam aznap. Mégsem szid meg, nem ter-

hel a gyötrő gondolataival. Megpusztilom őt lefekvés előtt. Mindig. Ezt a jóéjtpuszt el nem hagynánk soha.

A szemembe nézett, bele a bogárfeketébe, és azt mondta nekem, hogy az apám büszke lenne rám. Szerettem ezért a mondataért. Utólag nem tudom, komolyan gondolta-e, szerintem csak viccelt velem, én meg mafflán elhittem, mert mindent elhittem neki. Pedig lehet, hogy csak szóvirágok voltak, elnyíló virágok, mint ez a pünkösdi rózsza, itt, előttem, amely napok múlva elhullatta a szirmait. Csak a szemnek szabad hinni, a fülnek nem. A fül becsap.

„Csukd be szemed, nyisd ki szád, kapsz majd bele cukorkát!” – játszottak velem, én meg játékból így tettem. A számba kavicsot tömtek. A homokszemek még percekkel később is recsegték a tejfogak között, hiába köpködtem, nem ért semmit az egész. Hétéves lehettem, talán annyi sem.

„Nem ért semmit az egész!” – dühöngtem évek múlva, miközben egy márványlapot simogattam a temetőben. Nagyanyám nem tudott ellenkezni velem, hogy de, de, mégis ér valamit minden, majd meglátom, csak türelem. Akinek nincs teste, az ellenkezni sem tud – és nagyanyámnak akkor nem volt teste már.

Nem akartam, hogy engem is széthordjon a szél. Ezért fészkeket építettem mindenhol magam köré, nem néztem, miből tapasztottam össze őket. Tollakból, emlékekből, nagypapa kifakult fényképeiből, a pillanatok könyöradományáiból.

Május ötödikén, délelőtt elütött egy autó egy macskát.

A macskát eltemették a kistemplom melletti rét sarkában, egy bokor alatt. Jóska segített benne. Jóska mindig ott sétálgat a templom és a kocsmá között, leginkább szabadban él, mint az Úr madarai, így könnyű időről időre összetalálkozni vele. Azt mondta, jó helyre került, ott nem bántják többé. Békés hely az. Megtörölte a homlokát ásás után az ingujjában. Jó itt a föld, mondja, a templomok körül mindig jobb a föld. A Jóisten ott szépeket álmodik. Én nem tudom, hogy miféle álmok lehetnek egy ócska törölközőbe csavart, összezúzott test fölött, de ha Jóska így mondja, akkor biztos így van. Jóska ismeri a rét virágainak nevét, tudja, hogy mikor kell metszeni a fákat, amit ő nem tud, azt talán tudni sem érdemes.

Nagyapám merev ember volt, szokásai rabja. Nyáron minden héten háromszor elvitt a Rudas-fürdőbe, csupa öregember meg öregasszony közé. A felázott tes-

tek, a klóros víz szaga most is itt van az orromban. Szorongtam a sok öreg test között, viszolyogtam is tőlük talán. Az enyém még gyerekest volt, az úszósapka alá pedig alig fért be a hajam.

Mégis szerettem vele lenni, mert szeretett mesélni nekem. Csupa hőstettet követett el, ennyi hőstett nem is fér bele egy életbe. Persze, elfelejtette a részleteket, és megesett, hogy többféleképpen is elmesélte ugyanazt, de sosem szóltam neki, nekem minden-hogy jó volt.

„Leves nélkül nincs ebéd!” – így mondta mindig, volt mihez tartanom magam. Szerettem a rendjét, a szokásait. Szerettem, hogy akkor is meg kellett enni nála a levest, ha semmi kedvem nem volt hozzá.

Apa különféle trükköket talált ki vasárnaponként, amikor együtt ebédeltünk, hogy szépen egyek. Rajongtam az indiános történetekért, ezért volt, hogy azt mondta: bölényhús van a tányéron, és a jó indián megeszi azt. Nem mertem ellenkezni, mert jó indián akartam lenni. A húslevesen pedig számolgathattam a karikákat, mert azt is mondta, hogy Mátyás király annyi aranypénzt fog adni, ahány karikát meg tudok számolni a tetején. Mami mérges volt ilyenkor, hogy kihül a leves.

Sokszor fulladtam kiskoromban, hegyi levegőt írt fel a doktor bácsi nekem. Apám kitartóan vitt hétről hétre hegyekbe, leginkább a nyakában, mert hamar elfáradtam. Ezt cseppet sem bántam, mert onnan sokkal szórakoztatóbb volt a világ. Néha mamival összekaptak, olyankor mami sírt utána. Női nevek hangzottak el, de nem értettem, miért. Hiszen Margit királylány után közvetlenül az én világszép édesanyám volt a legszebb királylány a világon.

Jóska fél a téltől. Mozognak a fogai, enni sem nagyon tud már, csak levest. Hideg levest, amit a plébániáról időnként elhozhat. Megmelegíteni nem tudja, mert a lakókocsiban, amelyben meghúzta magát, nincs áram, tüzet gyújtani pedig nem szabad.

Mátyás királlyal soha életemben nem találkoztam. Igaz, még hosszú az út, talán egyszer mégiscsak szembejön velem. De az is lehet, hogy álruhában járkal valóban, ahogy mondják, és az is meglehet, hogy ő segített nekem eltemetni azt a kiscicát.

Május van, tavaszutó, az ígértet hava. Most még jó az idő, a palánták megkötöttek a földben, a fű is zöld. Aztán jön a nyár, a perzselő, a mindent kiégető, a réten sárga foltok hívják be majd az őszt, amikor össze kell gyűjteni az avart.